

КАЗКА ПРО КОЩІЯ
БЕЗСМЕРТНОГО,
ІВАНА-ЦАРЕВИЧА
ТА БУЛАТА-МОЛОДЦЯ

Були собі в одній країні цар з царицею, і мали вони єдиного сина Івана-царевича. От як підріс Іван-царевич та став справжнім богатирем, надумав він поїхати мандрувати, світу побачити, гарної нареченої собі пошукати.

Попрощався з батьком і матір'ю, сів на доброго богатирського коня і поїхав.

Їхав, їхав та й заїхав у чужодальню сторону, до якогось чужоземного міста. Коли це бачить: ведуть з того міста чоловіка, у

кайдани закутого, ще й батогами б'ють. Під'їхав Іван-царевич і питається.

— Що це за чоловік, куди ви його ведете і за що б'єте?

А люди відповідають:

— Це в нас такий закон: хто цареві податку не сплатив, того батогами бити та у в'язницю вкинути, поки хтось за нього викупу не сплатить.

Іван-царевич питає:

— А який же викуп?

— Десять тисяч карбованців.

Івану-царевичу стало шкода того чоловіка.

От він і каже:

— Зніміть з нього кайдани й відпустіть на волю. Я за нього викуп сплачу.

Витяг греші, заплатив і поїхав собі далі потроху.

А той чоловік, як тільки зняли з нього кайдани і відпустили на волю, побіг услід за Іваном-царевичем та й гукає:

— Іване-царевичу, візьми мене з собою! За те, що ти мене визволив, я тобі в пригоді стану!

Іван-царевич питає:

— А як же тебе звать?

— Булат-молодець.

От Іван-царевич і погодився його з собою взяти. Купив Булатові коня, сіли вони й поїхали.

Дізнався Булат-молодець, що Іван-царевич собі нареченої шукає, і каже:

— Є тут в сусідньому царстві одна царівна, з усіх красунь найкраща. Замкнула її зла мачуха у високу башту на сім замків, і ніхто її визволити не може. Ото була б для тебе найкраща наречена.

Як почув Іван-царевич про таку красуню, то й закортіло йому її визволити і за себе взяти. Та тільки як до башти із сьома замками підступитися?

Та Булат-молодець усяке зілля знав. Пішов він у дрімучий ліс, знайшов там чудодійну розрив-траву, що всі замки відмикає. Приїхали вони з Іваном-царевичем до високої башти, всі замки відімкнули і вивели з башти царівну-красуню, з усіх красунь найкращу. Посадив Іван-царевич її на коня позад себе, і поскакали вони чимдуж геть з тієї країни.

Їхали, їхали цілий день до вечора, а як стало сутеніти, зупинилися в лісі на ночівлю. Булат-молодець і говорить:

— Я ляжу відпочину до півночі, а з півночі ти відпочиватимеш, а я стерегтиму.

Ще північ не прийшла, як Іван-царевич розбудив Булата-молодця. Булат-молодець схопився:

— Що таке?

— Нема моєї нареченої! — каже Іван-царевич, а сам плаче гіркими сльозами. — Я задрімав трохи, а її не стало!

Придивився Булат-молодець до слідів на рясній траві навколо й каже:

— То Коцій Безсмертний твою наречену вкрав. Їдьмо його шукати.

Сіли на коней і поїхали.

Їхали вони, їхали, коли це дивляться — пається сила-силенна худоби. Булат-молодець придивився до худоби, до пастухів і каже:

— Це худоба Коція Безсмертного.

От Іван-царевич і Булат-молодець повбивали Коцієвих пастухів, а самі одяглися в їхню одягу і погнали худобу до Коцієвого двору.

Тільки пригнали, вискочила служниця, вибрала з отари білу козу і почала доїти у золоту дійницю. Булат-молодець і питає:

— Для кого це ти доїш молоко у золоту дійницю?

— Та понесу царівні умиватися, — каже служниця.

Тут Булат-молодець наказав Іванові-царевичу зняти з руки перстень, що йому царівна подарувала, та вкинути його в молоко.

Принесла служниця молоко до царівни, а та почала вмиватися і побачила перстень.

— Звідки тут перстень? — питає.

— Та то, мабуть, пастухи вкинули, — відповіла служниця.

— Біжи швидше та поклич їх сюди!

Привела служниця пастухів, глянула на них царівна і пізнала Івана-царевича і Булата-молодця.

— Тікаймо з нами! — кажуть вони.

А вона їм:

— Від Коція Безсмертного не втечеш. Наздожене він нас і повбиває.

— А де він зараз?

— Десь полетів по світу.

Булат-молодець каже їй:

— Як він прилетить, випитай у нього гарненько, де його смерть?

Царівна так і зробила. Як прилетів Коцій Безсмертний, стала вона його випитувати:

— Який ти сильний, нікого й нічого не боїшся, а чи є в тебе смерть?

Коцій і відповідає:

— Ніхто ще в світі мою смерть не знахо-

див і не знайде, ніхто мене не вб'є. А смерть моя на морі, на окіяні, на острові Діяні. На тім острові є дуб, а під дубом сундук, а в тім сундуку заєць, а у зайці качка, а у качці яйце, у тому яйці моя смерть.

Ось царівна і переказала Іванові-царевичу та Булатові-молодцю, де Коцієва смерть. Сіли вони на добрих коней і поїхали ту смерть шукати.

Їхали, їхали не день, не два, заїхали у зовсім пустинний край. Не стало вже в них харчів, а їсти хочеться. Дивляться — біжить собака.

Булат-молодець і каже:

— Уб'ю я хоч оцю собаку, та й з'їмо її.

А собака відповідає людським голосом:

— Не вбивай мене, добрий чоловіче, я вам у пригоді стану.

Їдуть далі, а на дереві сидить орлиця.

Булат-молодець каже:

— Уб'ю я цю орлицю, та й з'їмо її.

А орлиця відповідає:

— Не вбивай мене, добрий молодче, я вам у пригоді стану.

Поїхали вони далі. Доїхали до синього моря, до самого берега. Коли це бачать — лізе по березі рак.

Булат-молодець і каже:

— З'їмо цього рака.

А рак відповідає:

— Не їжте мене, добрі молодці, я ще вам у великій пригоді стану.

Відпустили вони й рака. Дивляться — плывуть по морю рибалки. Булат-молодець почав гукати:

— Відвезіть нас до острова Діяна!

Рибалки не відмовилися, взяли їх обох і перевезли.

Ідуть Іван-царевич і Булат-молодець по острову і бачать: стоїть серед острова великий дуб. Підступивсь до дуба Булат-молодець, ухопився та й вирвав дуб із коренем. Глянули — а внизу сундук. Дістав той сундук Булат-молодець, зірвав віко, а з сундука вискочив заєць і побіг.

Коли це де не взялась собака, та сама, що вони її не вбили. Погналася собака за зайцем, наздогнала в одну мить і принесла в зубах.

Булат-молодець схопив зайця, розірвав його надвое, а з зайця вилетіла качка і полетіла в небо.

Коли це де не взялась орлиця, кинулася за качкою і принесла в дзьобі. Булат-молодець схопив качку, розірвав надвое, а з качки випало яйце і покотилося просто в море!

Зажурилися Іван-царевич і Булат-молодець — як їм з моря яйце дістати? Аж тут лізе з моря рак і котить яйце перед себе. Схопив Булат-молодець те яйце, поклав у кишеню, і стали вони рибалок гукати, щоб перевезли їх назад до берега. Ті й перевезли.

Посідали вони знову на коней і поскакали

до Кощієвої хати. Заходять сміливо просто до хати і кажуть Кощієві:

— То ти нахвалявся, що ніхто твоєї смерті не знайде?

Та тільки цок! — тим яйцем Кощієві по лобі, він в тую ж мить перекинувся і вмер.

Забрали вони царівну і поїхали швидше додому. Їхали вони, їхали, поки застала їх ніч. Булат-молодець говорить царевичу:

— Лягайте ви спати, а я стерегтиму.

Полягали Іван-царевич і царівна на м'якій траві під деревом і заснули. А Булат-молодець теж лежить, та тільки не спить, а все бачить і чує.

От опівночі прилітають на дерево три сови. А то були не звичайні сови, а чаклунки — Кощієві сестри. Посідали вони на дерево і почали розмовляти.

Перша сова каже:

— Убили Іван-царевич і Булат-молодець нашого брата, забрали царівну-полонянку, не буде ж і їм добра: приїде Іван-царевич додому, схоче похвалитися царівні своїм добрим конем, а кінь вирветься і вб'є Івана-царевича. А хто це чує і скаже, той по коліна кам'яним зробиється.

А друга сова каже:

— Убили Іван-царевич і Булат-молодець нашого брата, забрали царівну-полонянку, не буде ж і їм добра: приїде Іван-царевич додому, схоче похвалитися царівні своєю коровою, що йому змалечку молоко давала. А корова та вирветься і заколе Івана-царевича рогами. Хто це чує і скаже, той по пояс кам'яним стане.

І третя сова каже:

— Убили Іван-царевич і Булат-молодець

нашого брата, ще й царівну-полонянку забрали, то не буде й їм добра: приїде Іван-царевич додому, схоче похвалитися царівні своєю собакою, а собака скажеться і порве Івана-царевича. А хто це чує і скаже, той весь кам'яним стане.

Сказали, зареготали і полетіли геть.

Як розвиднілося, прокинулися Іван-царевич і царівна, посідали знову на коней і поїхали далі. Нічого їм Булат-молодець про цих сов не сказав.

Їхали, їхали, приїхали нарешті додому. Тут їх цар з царицею зустріли, сина з нареченою привітали, а незабаром і весілля відгуляли.

От і каже якось Іван-царевич молодій дружині:

— Покажу я тобі свого коня, що на ньому я змалечку їздив, та корову свою, що мені змалечку молока давала, та ще й собаку, що з нею я змалечку гуляв.

Вийшли вони на подвір'я, і наказав Іван-царевич привести коня, корову та собаку. От ведуть конюхи коня, а він басує, вудила гризе, поводі рве. Як гукне Булат-молодець:

— Ведіть коня геть та вбийте його, бо він вирветься й Івана-царевича вб'є!

Тільки вимовив — і враз по коліна кам'яним став.

Злякалися люди, таке побачивши, і вмить зарубали коня.

Аж тут скотарі корову ведуть, а вона реве, з рук рветься. Та Булат-молодець як гукне:

— Ведіть корову геть та вбийте її, бо

вона вирветься і заколе Івана-царевича рогами!

— Сказав — і одразу кам'яним став по пояс. Зарубали корову скотарі, коли це псарі собаку ведуть.

А Булат-молодець знов гукне:

— Збийте швидше цю собаку, бо вона сказиться і царевича порве!

І в ту мить закам'янів увесь Булат-молодець, а собаку псарі зарубали.

Почали Іван-царевич з царівною плакати, тужити за вірним другом, Булатом-молодцем. Та що робити? Нема вже його!

Минув рік, минув другий, народилося в Івана-царевича з царівною двоє діток. Жити б їм, не тужити, та все не може забути Іван-царевич Булата-молодця. От одного разу приходить він до закам'янілого друга свого і починає гірко плакати. Коли це чує — камінь промовляє:

— Якщо тобі так шкода мене, якщо хочеш, щоб я знову живий став, я скажу, що треба зробити.

Іван-царевич каже:

— Скажи, усе зроблю!

А камінь говорить:

— Іди заріж своїх дітей і кров'ю мене помаж, я враз оживу.

Пішов Іван-царевич, порізав дітей і помазав кров'ю камінь. І як тільки помазав, вмить ожив Булат-молодець і став такий, як і раніше був. Зрадів Іван-царевич, друга вірного обіймає, а сам сльози гіркі проливає — бо діток шкода.

Тут каже йому Булат-молодець:

— Не журися, Іван-царевич, ходімо на діток твоїх глянемо.

Заходять вони до світлиці, а діти в колысочках гойдаються, живі-здорові, як нічого їм і не було!

Всі раділи, гуляли, мед-пиво кружляли. І я там сидів, мед-пиво пив, по вусах текло, а в роті не було.

КАЗКА ПРО КОРОЛЕВИЧА ТА ЗАЛІЗНОГО ВОВКА

Були собі король з королевою, і мали вони єдиного сина, малого королевича. От одного разу поїхав король полювати та й надіслав у лісі вовка, та не звичайного вовка, а залізного, такого, що ніколи ніхто не бачив. Упіймав король із своїми ловцями того вовка і привіз додому.

Замкнув вовка до льоху і каже королеві:
— Ось візьми, серденько, цей ключ від льоху та сховай у кишеню, щоб ніхто, бува, вовка не випустив.

А сам розсилає гінців по сусідніх королівствах, щоб з'їжджалися всі королі та пани до нього на бенкет: хоче похвалитися небувалою здобиччю — залізним вовком.

З'їхалися пани, королі. Посідали за столи, почали бенкетувати.

А малий королевич тим часом у дворі бавиться: стріляє із срібного лучка золотою стрілкою. От як стрельнув він, а стрілка і влучила в маленьке віконце, просто до льоху впала через ґрати. Підбіг королевич до віконця, — як йому стрілку дістати? Дивиться, а там залізний вовк сидить.

— Вовчику, вовчику! — каже королевич. — Віддай мені мою стрілку!

— Випусти мене з неволі, то я тобі стрілку віддам і ще колись у пригоді стану.

— Як же я випущу, коли ти замкнений?

— А ти піди до мами, — каже вовк, — до неї пригорнися та й витягни ключик у неї з кишені. Відімкнеш мене тим ключиком, а потім знову потихеньку його в ту саму кишеню покладеш. Тільки нікому не кажи.

От королевич побіг до матері та так і зробив, як його вовк навчив. Випустив вовка, забрав свою стрілку, а ключ назад потихеньку поклав.

От гості як напилися й наїлися добре, король їм і каже:

— Тепер я вам, панове, покажу звіра такого, якого ви ще й не бачили.

Бере він у жінки ключ, веде панів та королів до льоху. Відімкнув двері — а вовка нема!

Гості дивуються, посміхаються, між себе потихеньку говорять: «Може, й не було тут ніякого звіра?» Розсердився дуже король, скликав слуг, питає: хто вовка випустив?

А слуги кажуть:

— Нікого й у дворі не було, крім королевича!

Покликав король сина, почав його питати. Тут хлопчик і розповів про все.

— Замкніть його до льоху! — наказав король розгнівано. — Хай тільки гості роз'їдуться, то я його найстрашнішою карою покараю за те, що мене отак перед усіма панамі й королями зганьбив!

Настав вечір, почали гості роз'їжджатися. Та мати-королева не стала чекати, поки сина й каже йому:

— Ти, синочку, заховайся десь, поки батько не пересердиться.

От він і побіг у ліс, щоб там сховатися.

Та так бідолашне хлоп'я налякалося батькових погроз, що й не знати куди забігло. Вже й ніч настала, темно в лісі, дикі звірі виють, чагарі путь заступають. Спинився королевич і заплакав гіркими сльозами:

— Ой вовчику, вовчику, через тебе мені гинути доведеться!

Не встиг проказати, коли зирк — залізний вовк перед ним!

— Не бійся, королевичу! Ти мене з неволі визволив, тепер я тобі допоможу. Кажу, чого ти хочеш?

— Виведи мене з цього лісу!

— Сідай на мене,— каже вовк.— Везти тебе додому чи геть від дому?

— Вези геть від дому,— каже королевич,— бо боюся я батькової найстрашнішої кари!

Сів королевич на вовка, той і повіз його через ліс. Біг, біг, цілу ніч біг, на ранок вибіг з лісу на битий шлях.

— Ну,— каже,— з лісу я тебе вивів. Тепер прощай, а як треба буде, стану ще тобі в пригоді!

І зник у лісі. Пішов королевич куди очі світять. Коли це їде шляхом якийсь пан на добром коні. Побачив хлопчика й каже:

— Куди, хлопче, чимчикуєш?

А королевич побоявся сказати, хто він такий, та й відповідає:

— Я,— каже,— сирота, йду найматися до добрих людей.

Ото як біг королевич лісом, то дорогий жупан у чагарях подер, пошматував, шапку загубив, чобітки побив,— тому панові і невтямки, що перед ним королівський син.

— Ну, наймися до мене,— каже.

Королевич погодився. Посадив його пан позад себе на коня і поїхав з ним до себе додому, у чужодальню сторону.

А в батьковому палаці, ще як ввечері гості розїхалися, то й король вже пересердився, але не схотів з льоху сина випустити.

— Хай,— каже,— переночує там на голму камінні, ото й буде йому моє покарання.

Вранці пішов до льоху, а королевича нема!.. Тут мати й призналася, що сина випустила і наказала сховатися. Почали королевича шукати, весь ліс обшукали, та марно. «Мабуть, його дикі звірі в лісі зїли»,— гадають. Плачуть, тужать король з королевою за єдиним сином, та сльозами лихові не зарадиш!..

Живе королевич в чужодальній стороні, робить у того пана на стайні. Вже й кілька

років минуло, підріс він, і такий став з нього красень-молодець, справжній богатир!

А в тому королівстві була в короля дочка єдина, красуня несказанна. Багато королевичів сваталося до неї, та вона за жодного не хотіла йти. І сказала вона своєму батькові, що за того піде, хто до віконця в її високому теремі конем доскочить та з її руки перстень зніме. От король і оголосив скрізь по всій землі, щоб з'їздилися, хто тільки хоче у тих змаганнях змагатися, — чи з панів, чи з королів, чи простого роду.

Збирається на змагання й той пан, що в нього королевич служив. А королевич пішов собі на стайню, виплакався й каже собі: «Гай, гай, якби можна було, то й я б скакав. Та нема в мене доброго коня, ніяк мені до королівни доскочити!» Тільки проказав, коли зирк — залізний вовк перед ним.

— Не плач, — каже, — королевичу! Ти мене з неволі визволив, тепер я тобі допоможу! Затрясся тут вовк — і раптом став з нього такий гарний кінь, якого ще й в світі не було.

— Сідай, — каже, — на мене, королевичу, та їдьмо до королівського палацу.

Поїхали вони до палацу. А там вже зібралось панів, королів та простих парубків сила-

силенна. Почали скакати. Хто тільки не скочить, ніхто не доскочить. І королевичів пан скаче, але не може доскочити. Розігнав тут свого коня королевич та як скаконе — до самого віконця доскочив і з королівниної руки перстень зняв. Зняв перстень, ще й руку поцілував, а сам назад! І так хутко зник, що ніхто й не вгледів, де він подівся.

Вийшов король на ганок, питає:

— Хто доскочив?

А той пан, що в нього королевич служив, виїжджає наперед і каже, що то він. Королівна каже — ні, не він. А батько їй на те:

— Дай спокій! Він би не казав, якби не доскочив.

І наказує їй готуватися до весілля. Королівна плаче, сперечається, та проти батькового наказу нічого не вдієш!..

Почали готуватися до весілля. Напередодні того весілля вийшов королевич за стайню й плаче. Коли раптом — вовк перед ним.

— Чого плачеш, королевичу?

— А як же мені не плакати? То ж я до королівни доскочив, а мій пан її облудою бере. І вже на завтра весілля призначене!

— Цить, не плач, — каже вовк. — Буде вона твоя. Ось тобі бубон, як почнуть весілля

гуляти, стань серед двору перед палацом та затарабань у нього. Побачиш, що з того буде.

Ніч минула, день настав. Почали в палаці весілля гуляти. А королевич пішов до палацу, став серед двору та як затарабанить у той бубон! Враз стало військо довкола палацу, і кожен солдат в руках не зброю тримає, а квіти. Пани та королі, що на весілля приїхали, всі повибігали — що таке? І королівна

вибігла, стала на ганку. А всі солдати до неї підходять і квіти їй подають. А королевич стоїть попереду й у бубон б'є.

Здивувався король, питає:

— Хто такий?

— Та це мій слуга, — відказує той пан, — сирота мужицького роду.

— Ні, — каже королевич, — не мужицького роду я, а королівський син. Пан цей облудник і шахрай, а до королівни доскочив не він, а я!

І простягає він королівні руку, а на руці перстень блищить.

Глянула на нього королівна і впізнала — то й справді він з її руки перстень зняв ще й поцілував її.

— Ось, батечку, мій справжній наречений! — каже.

Тут бачить пан, що непереливки, викрита його брехня, та й ходу з двору! А королівна руку подала королевичу і повела його до палацу. Тут і весілля відгуляли, мед-пиво кружляли, і я там сидів, мед-вино пив, по вусах текло, а в роті не було.

ПРО ДВОХ БРАТІВ І СОРОК РОЗБІЙНИКІВ

Були собі на світі два брати: один бідний, а другий багатий. У багатого всього вдосталь — і поля, і худоби, а в бідного того поля — на заячий скік, а діток купа.

От не стало у бідного хліба. Бідував він, бідував, терпів, терпів; діти плачуть, їсти просять. Узав він торбинку та й пішов до багатого брата просити хліба.

— Дай, — каже, — братику, хоч трохи борошна чи якого зерна. Нема чого їсти, діти з голоду плачуть.

— Еге,— каже багатий брат,— чого б це я мав тобі дурно хліб давати? На всіх старців не настачишся!

— Та я тобі відроблю,— каже бідний.

— Що ж,— каже брат,— от піди до лісу та нарубай дров, я вже дам тобі трохи хліба.

Мусив бідний згодитись. «Хай вже до вечора діти поплачуть,— думає,— а ввечері я хліба принесу».

Взяв у брата сокиру та й пішов у ліс.

Ішов, ішов лісом та й зайшов до дикого урвища. Коли це чує — коні тупотять, хтось лісом іде. «Хто його зна, що то за люди?» — та й поліз на дерево і приховався там.

Дивиться — виїжджають на галявинку сорок чоловік та всі із зброєю. Під'їхали до урвища. Коли це бачить він — в урвищі якісь дверці непомітні. От підійшли вони до тих дверець, старший і каже:

— Двері, відімкніться! — двері й відімкнулися, й вони пішли туди, в гору.

Пождав, пождав бідний чоловік якийсь час, коли це виходять вони знов і сідають на коней. Ото, як усі посідали, останній вийшов з дверець і каже:

— Двері, замкніться! — і двері замкнулися, а вони поїхали.

От, як не стало їх видно, чоловік із дерева зліз та до дверей. Підійшов і каже:

— Двері, відімкніться!

Двері й відчинилися. Увійшов він у печеру. А там так гарно всередині, мов у палаці. Стіни муровані, попід стінами лави, килимами вкриті, на стінах різна зброя розвішана — шаблі та ятагани, та все золотом та самоцвітами прикрашені. А біля печі засіки, білими скатерками понакривані.

Ходить чоловік, дивується. «Е,— думає,— це ж тут розбійники живуть!» Підійшов він до тих засік, розкрив одну — а там мідні гроші, розкрив другу — там срібні гроші, розкрив третю — там золоті гроші!

— Наберу собі в торбинку золота,— каже чоловік,— тут його такого, що й не знати буде!

От набрав він золота повну торбинку та й ходу з печери. Вийшов і каже:

— Двері, замкніться! — вони й замкнулися.

Пішов він тоді, дровець нарубав, приносить до брата.

— На,— каже,— брате, дрова та сокиру!

— Давай же твою торбинку,— каже брат,— насиплю тобі борошна трохи.

— Та вже без твого борошна обійдуся!

І пішов додому. Багатий дивується,— з чого це він загордився, що вже й від борошна відмовляється?

А бідний пішов купив хліба, сала, різних наїдків і приніс додому. Діти радіють, їдять, а жінка питає:

— Де це ти, чоловіче, стільки грошей дістав?

Він їй і розповів про все.

От невдовзі після того каже чоловік жінці:

— Купимо пару волів, та візьму я грошей і поїду у Крим. Привезу солі, риби, ще дечого куплю, то й житимем в достатку.

Ото так і зробили. Поїхав чоловік, а жінка зосталася з дітьми.

А багатий брат все дивується — де бідний гроші взяв, що воли купив та у Крим поїхав? Йому б радіти за бідного брата, а його тільки завидки беруть.

Повертається бідний брат з Криму, приганяє дванадцять пар волів: шість возів солі та шість риби. Продав сіль та рибу, накупив жінці й дітям усього, що треба,— живуть, не тужать.

От настало свято, бідний брат і каже жінці:

— Покличмо, жінко, брата мого до себе в гості, може, він не погордує тепер нами. Бо відколи я женився, не був у мене брат і за порогом, не то у гостях.

Покликали вони брата. А він хоч і здригнеться і злоститься, та думає собі: «Піду до них, може, хоч дізнаюся, з чого це вони так забагатіли?»

Прийшов, посідали за стіл. Багатий і каже:

— Скажи мені, будь ласка, брате, як ти забагатів?

— Е,— каже бідний,— то мені вже так пощастило. Ото як пішов я тоді до лісу по дрова, то надивався на печеру, де живуть розбійники. Я туди зайшов, а там грошей аж три засіки: одна засіка з мідними грішми, друга з срібними, третя з золотими. То я трохи золота набрав у торбинку, бо в них його стільки, що вони з того не збідніють. А я з того золота й забагатів.

Багатий брат і питає:

— А скажи мені, братику, де ж ота печера? Та невже ж отак вільно туди ввійти можна?

Брат йому й каже:

— Чи знаєш ти, брате, таке урвище серед лісу? В тому урвищі й є двері тої печери.

— А як ти відчинив?

— А так,— каже брат.— Я сказав: «Двері, одчиніться!» — то вони відчинилися. А як сказав: «Двері, замкніться!» — то вони й зачинилися.

Ото погулявши, побалакавши, розпрощалися. Пішов багатий брат додому. Цілу ніч не спав, усе мішки збирав та готував вози, а вдосвіта запряг дванадцять пар волів і поїхав у ліс, щоб усе разом забрати.

Приїхав він туди, де брат казав,— аж воно так і є все: урвище, і двері в ньому, і нікого ніде нема. От він позавертав воли, пішов до дверей і каже:

— Двері, одчиніться!

Двері одчинилися. Увійшов він до печери і не знає: на що дивитися та що брати? Кинувся зразу до грошей, насипав їх повні мішки: шість мішків мідних грошей, та шість мішків срібних, та шість золотих. Повиносив з печери, поклав на вози, а сам думає:

«Заберу ще й оту зброю кошовну, золотом та самоцвітами прикрашену!»

Вбіг знову до печери, став на лавку та й схопився за одну шаблю, щоб із стіни зняти. Коли це — грук! — двері зачинилися, і він зостався в печері. Кинувся до дверей, каже:

— Двері, одчиніться! Двері, одчиніться!

А двері не одчиняються. Почав він тою шаблею двері рубати — не бере! Хоч плач, хоч кричи — нічого не pomoжеться...

Минув день, настав вечір. Приїхали до печери сорок розбійників. Дивляться — стоять дванадцять пар волів, на возах мішки з грішми.

— Гей, браття,— отаман каже,— щось у нас в печері хазяйнує! Ану, двері, одчиніться!

Двері одчинилися, вони — туди. Побачили багатія-ненажеру і зарубали його.

Так і пропав багатий брат. А бідний брат з жінкою та дітками живуть собі й досі у щасті і достатку.

З М І С Т

КИРИЛО КОЖУМ'ЯКА	7
КАЗКА ПРО ІЛЛЮ МУРОМЦЯ	
ТА СОЛОВ'Я РОЗБІЙНИКА	15
ІВАН ГОЛИК І ЙОГО БРАТ	29
КАЗКА ПРО КОЩІЯ БЕЗСМЕРТНОГО,	
ІВАНА-ЦАРЕВИЧА ТА БУЛАТ-МОЛОДЦЯ	55
КОТИГОРОШКО	71
ІВАН — МУЖИЧИЙ СИН	91
КОЗАК МАМАРИГА	115
КАЗКА ПРО ІВАНА-БОГАТИРЯ	133
КАЗКА ПРО КОРОЛЕВИЧА	
ТА ЗАЛІЗНОГО ВОВКА	143
ПРО ДВОХ БРАТІВ	
І СОРОК РОЗБІЙНИКІВ	153

ДЛЯ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Українские народные сказки

КАЗАК МАМАРЫГА

(На українском языке)

Редактор В. А. Малишко. Художній редактор Г. Ф. Мороз. Технічний редактор В. І. Дмухар. Коректори З. І. Калиниченко, Т. А. Прожогіна. Задано на виробництво 16.V. 1974 р. Підписано до друку 23.IX. 1974 р. Формат 70×90¹/₃₂. Папір офс. 1. Фіз. друк. арк. 5. Обл.-вид. арк. 4,67. Умовн. друк. арк. 7. Тираж 100 000. Зам. 4—1477. Ціна в оправі № 4 60 коп., в оправі № 5 50 коп. Видавництво «Веселка», Київ, Басейна, 1/2. Головне підприємство республіканського виробничого об'єднання «Поліграфкінга» Держкомвидав УРСР, Київ, Довженка, 3.